

adta volna ki a keze közül — ahogy Pintér József, a *Tücsök a máglyán* versanyagának és prózai írásainak kötetbe rendezője, a bevezető tanulmány szerzője írta.

A szociográfiai kötettel adós maradt Nagy Imre. Felőrölte erejét a betegség, a rák. Mi maradt a költő után, amit mindig érdemes lesz felidézni? Ha egy letűnt kor iszonyúságának, nincstelen paraszti életének rekvizitumait ismernénk csak fel a verseiben, már akkor is megérné hozzá fordulnunk. De jó néhány olyan költeményt is írt — *Falum hősege, Magyar sors, Tizen is...*, *Fazék a pocsolójában, Levelem sorsa, Holtak derese* stb. —, amelyet a legszebb magyar versek közül sem szabad kifelejteni. (Szépirodalmi, 1971.)

MÁRKUS BÉLA

Orbán Ottó: A föltámadás elmarad

„A képzelet végül felnő feladatához, és göndör déltengereiről eltakarodva bevonja látomásait, mint a vitorlát. Lakása fütetlen tárgyilagosság. Párnája kő, füst, forgalom.”

Orbán új ars poeticája meglepi az olvasót. A Tiszatáj hasábjain évekkal ezelőtt jómagam is — elismerve tehetségét — főleg túl bonyolult, sőt mesterségesen és mesterkéltén bonyolított látomásai miatt hadakoztam károsnak ítélt jelensége ellen. „Világosság híján a vers a fantázia ringyója” — olvasom gyanakodva Orbán megfogalmazásában egykori kifogásaim tömör, kemény summáját. De a versek meggyőzőnek: költőjük valóban túllépett egykori gyakorlatán.

Még itt-ott megmaradtak a túlkonstruált képek. Pl.: „a vér vattás lombjaiban, mint szárnyas szellem a sírás suhan.” Elemzés közben kiderül, mennyi expresszív szókapcsolat zsúfolódott a mondatban. (A sírás suhan, méghozzá a vér lombjaiban, amelyek vattás lombok, úgy suhan, mint egy szellem, szárnyas szellem.) Ez a kép nem zavaros, érthető, de egy képnél csak kisebb baj, ha nem értjük; nagyobb problémát okoz, ha nem tudjuk elképzelni. Ebben az esetben nem közvetít számunkra érzelmeket, legfeljebb hidegen csodálhatjuk a képet összeszerkesztő akrobatikát. „A szó-bűvész pedig, bár a célja fennkölt: sugárral édesíteni a panaszt, hamis kocsmárosként híg szóbeszéddel vizezi szenvedésünk óborát.” Úgy van, örvendezünk (de mi az, hogy „sugárral édesíteni”? Nekem, mielőtt bármire gondolhattam volna, az angol „sugar” jutott eszembe, mert azzal valóban lehet édesíteni, és mert mindez intelmeket Hamlet királyfi mondja borotválkozás közben. Mindenesetre nem tartom teljesen véletlennek efféle egybeeséseket.)